Kopieringsunderlag 1: Beskrivning av delprov B

I delprov B ska du läsa olika typer av texter och lösa uppgifter till dem. Varje rätt löst uppgift ger 1 poäng.

Uppgiftstyper i delprov B

I provet finns två olika uppgiftstyper: flervalsuppgifter och öppna uppgifter.

Flervalsuppgifter

I flervalsuppgifter väljer du rätt svar. Om du tycker att mer än ett alternativ i en flervalsuppgift kan vara svar på frågan ska du välja det alternativ som passar bäst.

Öppna uppgifter

På öppna uppgifter ska du svara med egna ord. De flesta uppgifterna kräver endast korta svar. Läs uppgiften noga innan du svarar. Kontrollera att ditt svar stämmer överens med det uppgiften efterfrågar. Undvik att skriva av långa textavsnitt.

Några råd inför delprov B

- Läs en text i taget och lös uppgifterna till den. Fortsätt sedan med nästa text på samma sätt.
- Tänk på att provtiden är begränsad. Lägg inte för mycket tid på en enskild uppgift. Gå hellre tillbaka till den i slutet om du har tid över.
- Använd ordlista eller ordbok om du behöver slå upp något ord för att kunna lösa uppgiften.

Kopieringsunderlag 2: Beskrivning av delprov C

I delprov C ska du skriva en egen text. Du kommer att få välja mellan tre olika skrivuppgifter.

Exempel på skrivuppgift

I rutan nedan ser du hur instruktionen till en skrivuppgift kan se ut.

Idrott – mer än bara sport

Sport kan framkalla starka känslor bland både utövare och idrottsintresserade. I krönikan ”Kom ihåg ljudet, ta med känslorna” (*Aftonbladet* 2012-11-23) beskriver Erik Niva den sammanhållning fotbollssupportrar kan känna när de hyllar sitt lag och sjunger tillsammans på läktaren. Vilken betydelse har gemenskapen inom idrottsvärlden?

På en webbplats om samhällsfrågor diskuteras hur gemenskapen inom idrotten påverkar individen och samhället. Skriv ett inlägg som kan publiceras på webbplatsen där du för fram dina tankar i frågan. Syftet är att väcka allmänhetens intresse och att ge läsarna perspektiv på ämnet.

Diskutera betydelsen av gemenskapen inom idrottsvärlden. **Diskutera även** vilka konsekvenser gemenskapen kan ge. **Presentera** något från Nivas krönika som är relevant i sammanhanget. Tänk på att dina läsare inte har läst krönikan.

Rubrik: **Idrott – mer än bara sport**

Skriv 300–700 ord.

Skrivuppgiftens första stycke är en inspirationsdel där du får veta något om ämnet och den text som uppgiften anknyter till. Observera att du ska skriva en egen inledning till den text du skriver.

I det andra stycket får du veta vilken skrivsituation du ska tänka dig att du är i. Du får också veta mer om vilka perspektiv på ämnet som du kan ta upp.

Det tredje stycket är själva instruktionen och därmed den viktigaste delen av skrivuppgiften. De **fetade** orden beskriver det som du *måste* göra. Andra fetade ord kan vara **förklara**, **beskriv**, **resonera** eller **ta ställning** och **argumentera**.

Du ska använda den rubrik som anges i uppgiften.

Att tänka på inför delprov C

Du kommer att få välja mellan tre olika skrivuppgifter. Det finns några saker du behöver tänka på när du skriver, oavsett uppgift:

- Följ instruktionen, det vill säga gör det som de fetade orden uppmanar till.
- Se till att din text passar den angivna kommunikationssituationen. Skriv med tanke på de mottagare som anges i skrivuppgiften. En läsare som inte har läst källtexten och uppgiften ska ändå kunna förstå din text.
- Bygg din text på mer än dina egna idéer. Använd den källa som anges i uppgiften.
- Ange alltid den källa du använder.

Kopieringsunderlag 3: Bedömningsmatris delprov C – svenska nivå 1

Den lärare som bedömer din text får en matris att använda. Matrisen är en sorts tabell som beskriver vad som krävs för de olika aspektnivåerna. Varje del i matrisen bedöms utifrån hur texten fungerar i den angivna kommunikationssituationen. Den text som uppfyller kravet för en högre aspektnivå i matrisen förutsätts också ha uppfyllt kravet för motsvarande lägre aspektnivå.

Aspekter	0	Aspektnivå 1	Aspektnivå 2	Aspektnivå 3
Innehåll		Inlägget innehåller ett i huvudsak självbärande resonemang. I resonemanget används källtexten på ett i huvudsak fungerande sätt. Det innebär att eleven huvudsakligen skiljer på egna och andras tankar samt att källhänvisning finns om än inte helt fullständig.	Inlägget innehåller ett självbärande och utvecklat resonemang. I resonemanget används källtexten på ett fungerande sätt. Det innebär att eleven skiljer på egna och andras tankar, att källhänvisningen infogas i texten, samt att det som används ur källtexten huvudsakligen är rättvisande återgivet och har relevans för det egna resonemanget.	Inlägget innehåller ett nyanserat resonemang som ger självständiga och relevanta perspektiv på ämnet eller i förhållande till källtexten. I resonemanget används källtexten på ett väl fungerande sätt. Det innebär att det som används ur källtexten är rättvisande återgivet och har tydlig relevans för det egna resonemanget.
Disposition		Texten är sammanhängande och uppvisar enkel textbindning.	Texten är tydligt disponerad genom att den utmärks av i huvudsak logisk organisation av stoffet och funktionell textbindning. Inramningen ska vara fungerande och styckeindelningen ska till övervägande del vara rimlig och synliggöra organisationen.	Texten är väldisponerad genom att den utmärks av logisk organisation av stoffet, balans mellan textens olika delar, korrekt styckemarkering och välfungerande inramning.
Språk		Språket är fungerande, och i huvudsak anpassat till skriftspråkets normer för språkriktighet. Stilen är till viss del anpassad till kommunikationssituationen.	Språket är välfungerande och innehåller goda formuleringar samt är anpassat till skriftspråkets normer, även om vissa normavvikelser och mindre lyckade formuleringar kan förekomma. Stilen är anpassad till kommunikationssituationen.	Språket är säkert och kännetecknas av välfunna ordval och formuleringar, även om någon normavvikelse eller mindre lyckad formulering kan förekomma. Stilen är väl anpassad till kommunikationssituationen.

Kopieringsunderlag 4: Exempel på elevlösning

Vilka förtjänster och brister tycker du att den här elevlösningen har? Tänk på följande när du bedömer den:

- **Kommunikationssituation.** Fungerar texten i den situation som anges i instruktionen? Kan den förstås av någon som varken läst instruktionen eller källtexten?
- **Innehåll.** Hur väl har eleven följt de uppmaningar som anges i de fetade orden? Är källhänvisningen infogad i texten? Är källan spårbar? Kan eleven skilja på egna och andras tankar?
- **Disposition.** Är texten sammanhängande och balanserad? Är dispositionen tydlig? Är styckeindelningen rimlig? Är styckena korrekt markerade?
- **Språk.** Hur väl fungerar språket? Hur pass korrekt och begripligt är språket?

Texten är skriven av en elev som läser svenska nivå 1:

Idrott – mer än bara sport

Finns det någonting som skapar en starkare gemenskap hos människor än glädjen i att vinna och sorgen av att förlora tillsammans? I vårt samhälle har de flesta människorna provat på att utöva en idrott och i princip alla skulle förmodligen hålla med om påståendet att idrott är långt mycket mer än bara en sport. Idrotten skapar en gemenskap, ökar människors sociala utveckling och blir för många till en livsstil.

Inledningen skapar intresse, och eleven introducerar ämnet för läsaren med sina egna ord.

I april, när solen skiner och gräsplanerna runt om i landet fylls av skrattande barn som springer runt och sparkar på en boll, är det inte svårt att förstå varför många väljer att själva utöva eller låta sina barn vara med och sporta. Många barn och ungdomar har svårt att få vänner och att känna samhörighet och gemenskap med andra människor är inte alltid lätt. Idrotten är en naturlig mötesplats där människor med ett gemensamt intresse får träffas och umgås med varandra. Erik Niva skriver i sin artikel ”Kom ihåg ljudet, ta med känslorna” i Aftonbladet 2012-11-23 att han hoppas att fotbollen, trots vårt allt mer individualiserade samhälle, förblir ”en kollektiv upplevelse, att man fortsätter att stå tillsammans på läktaren snarare än att sitta själv i sin stol”. Med tanke på att människor idag spenderar mer tid framför diverse skärmar än tillsammans med verkliga människor så verkar det vara en god förhoppning om framtiden. Inom lagen i idrotter så som innebandy, fotboll, hockey etc. uppstår en naturlig gemenskap och samhörighet. Idrotter utövas alltså inte enbart för sportens skull utan den sociala biten är även en viktig faktor inom sportvärlden.

I det andra stycket har eleven valt att skriva om det första innehållsledet (första fetade verbet), det vill säga betydelsen av gemenskapen inom idrottsvärlden.

Erik Nivas artikel introduceras med fullständig källhänvisning, och det som presenteras ur artikeln vävs in i elevens eget resonemang.

När du utövar en idrott så arbetar du tillsammans med dina lagkamrater och tränare mot ett gemensamt mål. Den sociala utvecklingen som sker under den tid du är engagerad inom idrotten är enorm. Man utvecklar förmågan att på olika sätt samarbeta och fungera i grupp. Du får även lära dig att lyssna och ta till dig kritik för att få en bättre personlig utveckling. Idrotten kan också ge dig chansen att få testa på ledarskap i olika former som tillexempel tränare, ledare och domare. Idrotten utvecklar på olika sätt individens olika sociala förmågor.

I det tredje stycket skriver eleven om det andra innehållsledet, det vill säga vilka konsekvenser gemenskapen kan innebära. Observera att konsekvenser kan vara både positiva och negativa. Eleven fokuserar främst på positiva konsekvenser.

”Vissa går kanske dit för att fly från vardagstillvaron, medan de allra flesta går dit som en självklar och beständig del av livet”, Niva menar här att idrotten är en naturlig del av vår tillvaro. Många ser det som ett självklart nöjde både att utöva och att stå på läktaren. Idrotten blir till ett sätt att leva och hela familjers scheman anpassas runt dansuppvisningar, Champions League finaler och bandyträningar. Motion är en essentiell del av vårt vardagliga liv och det finns någonting för alla åldrar, allt från babysim till korpen innebandy. Idrotten är ett nöje som aldrig dör ut.

Lägg märke till att eleven i det fjärde stycket återger ett citat ur Nivas text och använder en referatmarkör. Citatet används för att utveckla det egna resonemanget.

Om livet vore en saga så skulle idrotten vara den goda fen som ger oss lärdomar för livet, hopp för framtiden, gemenskap och dessutom en sunt och vackert utseende. När Niva beskriver känslan av AIK’s sista match på Råsunda känns det nästan som en sammanfattning idrotten generellt ”Så sjöng läktaren en allra sista gång, och det dånet trängde djupt in i själva idrottssjälen. Kom ihåg ljudet och ta med känslorna in i framtiden. Råsunda var aldrig bara en arena. Fotboll får aldrig reduceras till bara en sport”. Idrotten är en fest som vara hela livet där känslorna är starka och vild glädje går hand i hand med förkrossande sorg och spänningen är olidlig vare sig det handlar om ”el classicó” på Camp nou eller GUSK/ Vaksala på Yrsas sportfälts fem-manna planer.

I avslutningen knyts tankarna om idrottens betydelse för individen och samhället ihop. Niva citeras även i avslutningen med ett välvalt citat.

Kopieringsunderlag 5: Diskussion och analys av elevlösning (svenska nivå 1)

Hur bedöms elevens text?

Innehåll

Inlägget innehåller ett nyanserat resonemang som ger självständiga och relevanta perspektiv på betydelsen av gemenskapen inom idrottsvärlden. Eleven diskuterar gemenskapen som uppstår när människor utövar idrott eller enbart är åskådare och menar att idrott även bidrar till människors sociala utveckling. Styrkan i texten ligger i att eleven nyanserat beskriver flera positiva konsekvenser som gemenskapen inom idrottsvärlden kan ge, såsom olika personliga utvecklingsmöjligheter. Enligt eleven får idrottsutövare träning i ledarskap, till exempel genom uppdrag som tränare, lagledare eller domare. På det samhälleliga planet framgår att idrottens gemenskap och fokus på samarbete fungerar som en motpol till det individualiserade samhället.

Nivas krönika presenteras tydligt, och välvalda referat och citat stödjer elevens diskussion om idrottens betydelse som en kollektiv upplevelse för människor. Nivas krönika används även som en del i resonemanget om idrott som nöje och livsstil samt som ett utlopp för starka känslor. Innehållet i Nivas krönika återges rättvisande och relevansen i texten som helhet framgår genomgående. Källhänvisningen är fullständig, och hänvisning och referatmarkörer är smidigt infogade i texten.

Bedömning Innehåll: aspektnivå 3. Eleven lyckas på ett nyanserat sätt skildra gemenskapens betydelse inom idrottsvärlden samt olika positiva konsekvenser som gemenskapen kan ge. Innehållet är väl anpassat till syftet att väcka allmänhetens intresse och att ge läsarna perspektiv på ämnet. Inlägget fungerar därmed väl i den tänkta kommunikationssituationen.

Disposition

Texten är väldisponerad genom att textens delar och underteman är logiskt ordnade. Inledningens fråga för läsaren in i texten, och avslutningen är en effektfull sammanfattning av elevens syn på idrott. Varje stycke behandlar ett undertema i texten, och styckena är korrekt markerade med blankrad. God balans i texten uppnås genom att textens olika underteman ges lämpligt utrymme. Exempel och ögonblicksbilder varvas med ett utvecklat resonemang byggt på Nivas idéer.

Textbindningen fungerar bland annat genom avancerade sammanhangssignaler som ”trots”, ”även” och ”dessutom”. Genom att texten bärs upp av en idé om idrotten som en väg till gemenskap och personlig utveckling blir lösningen tematiskt väl sammanhållen och diskussionen blir lätt att följa.

Bedömning Disposition: aspektnivå 3. Texten är väldisponerad och har en välfungerande textbindning. Dispositionen underlättar läsarens möjlighet att överblicka och ta till sig textens innehåll, och den är därmed väl anpassad till kommunikationssituationen.

Språk

Språket i lösningen är säkert med välfunna ordval och formuleringar, och stilen är väl anpassad till syftet. Ordvalen är passande i sammanhanget och illustrativa beskrivningar understryker elevens positiva syn på idrott, till exempel ”gräsplanerna runt om i landet fylls av skrattande barn som springer runt och sparkar på en boll”. Uttrycksfulla formuleringar som ”vild glädje går hand i hand med förkrossande sorg” skapar engagemang och förstärker textens budskap. Eleven använder också bildspråk, exempelvis ”Om livet vore en saga så skulle idrotten vara den goda fen”. Meningstyperna varieras med hjälp av påståenden, uppmaningar och frågor. Det finns några språkliga misstag i texten, men de är få, och texten som helhet är välskriven med ett rikt och varierat språk.

Bedömning Språk: aspektnivå 3. Sammantaget är språket säkert och engagerande, och stilen är väl anpassad till syftet genom uttrycksfulla och illustrativa formuleringar.

Exempel på ifylld bedömningsmatris till elevens text:

Aspekter	0	Aspektnivå 1	Aspektnivå 2	Aspektnivå 3
Innehåll		Inlägget innehåller ett i huvudsak självbärande resonemang. I resonemanget används källtexten på ett i huvudsak fungerande sätt. Det innebär att eleven huvudsakligen skiljer på egna och andras tankar samt att källhänvisning finns om än inte helt fullständig.	Inlägget innehåller ett självbärande och utvecklat resonemang. I resonemanget används källtexten på ett fungerande sätt. Det innebär att eleven skiljer på egna och andras tankar, att källhänvisningen infogas i texten, samt att det som används ur källtexten huvudsakligen är rättvisande återgivet och har relevans för det egna resonemanget.	Inlägget innehåller ett nyanserat resonemang som ger självständiga och relevanta perspektiv på ämnet eller i förhållande till källtexten. I resonemanget används källtexten på ett väl fungerande sätt. Det innebär att det som används ur källtexten är rättvisande återgivet och har tydlig relevans för det egna resonemanget.
Disposition		Texten är sammanhängande och uppvisar enkel textbindning.	Texten är tydligt disponerad genom att den utmärks av i huvudsak logisk organisation av stoffet och funktionell textbindning. Inramningen ska vara fungerande och styckeindelningen ska till övervägande del vara rimlig och synliggöra organisationen.	Texten är väldisponerad genom att den utmärks av logisk organisation av stoffet, balans mellan textens olika delar, korrekt styckemarkering och välfungerande inramning.
Språk		Språket är fungerande, och i huvudsak anpassat till skriftspråkets normer för språkriktighet. Stilen är till viss del anpassad till kommunikationssituationen.	Språket är välfungerande och innehåller goda formuleringar samt är anpassat till skriftspråkets normer, även om vissa normavvikelser och mindre lyckade formuleringar kan förekomma. Stilen är anpassad till kommunikationssituationen.	Språket är säkert och kännetecknas av välfunna ordval och formuleringar, även om någon normavvikelse eller mindre lyckad formulering kan förekomma. Stilen är väl anpassad till kommunikationssituationen.